

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

28 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Svetlana Filincova

Judecători – Ala Cobăneanu, Galina Stratulat, Nicolae Craiu, Mariana Pitic

juducând, fără citarea părților la proces, recursul ordinar declarat de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Oleg Popov, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2020, în cauza penală privindu-l pe

Condur Alexei XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 20.03.2018 - 02.05.2018;
2. Instanța de apel : 23.05.2018 - 11.09.2018;
3. Instanța de recurs ordinar : 20.11.2018 - 22.01.2019;
4. Instanța de apel : 22.02.2019 - 27.03.2019;
5. Instanța de recurs ordinar : 05.06.2019 - 29.10.2019;
6. Instanța de apel : 18.12.2019 – 19.02.2020;
7. Instanța de recurs ordinar : 20.05.2020 – 28.04.2021.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari din 02 mai 2018, cauza fiind judecată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Condur Alexei a fost condamnat în baza art. 264 alin. (4) Cod penal la 3 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani.

Acțiunea civilă înaintată de succesorul părții vătămate Meleca Anastasia, în cadrul procesului penal, privind repararea prejudiciului moral a fost admisă parțial, cu

încasarea de la inculpatul Condur Alexei, în beneficiul lui Meleca Anastasia a sumei de 200.000 lei.

Cererea procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului, a fost respinsă ca neîntemeiată.

2. Instanța de fond a constatat că inculpatul Condur Alexei la 03 februarie 2018, aproximativ la ora 11:15, cunoscând cu certitudine că acționează cu încălcarea prevederilor pct.14 lit. a) din Regulamentul circulației rutiere, fiind în stare de ebrietate alcoolică, deplasându-se pe traseul Dubăsari-Chișinău, cu automobilul „BMW 325”, n/î XXXXX, în direcția or. Dubăsari, în apropiere de s. Coșnița, r-nul Dubăsari, în preajma stației Peco de alimentare cu gaze, nu s-a isprăvit cu conducerea automobilului și a pierdut controlul asupra mijlocului de transport, deplasându-se de pe banda de deplasare spre acostamentul din stânga al traseului, unde a tamponat pietonul Meleca Constantin, născut la XXXXX, care în urma impactului a decedat pe loc.

În aceste împrejurări, Condur Alexei a încălcat prevederile Regulamentului circulației rutiere și anume, pct. 10.1 lit. b), pct.14 lit. a), pct.45.1, 46, care statuează că persoana care conduce un vehicul trebuie să posede cunoștințe și să execute cerințele Regulamentului, precum și să posede dexteritatea necesară de a conduce în siguranță vehiculul pe drum; conducătorului de vehicul îi este interzis să conducă vehiculul în stare de ebrietate, sub influența drogurilor sau altor substanțe contraindicate, sub influența preparatelor medicamentoase care provoacă reducerea reacției, fiind bolnav, traumatizat s-au într-o stare avansată de oboseală de natură să-i afecteze capacitatea de conducere; conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, de dexteritatea în conducere, care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii, situația rutieră; conducătorul de vehicul trebuie să manifeste prudență sporită și, în caz de necesitate, să reducă viteza până la limita care i-ar garanta siguranța traficului sau chiar să oprească.

Potrivit rezultatului testării alcoolscopice, la Condur Alexei s-a stabilit concentrația vaporilor de alcool în aerul expirat de 0,86 mg/l.

3. La data de 15 mai 2018, succesorul părții vătămate, Meleca Anastasia, a declarat *apel*, prin care a solicitat casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie aplicată o pedeapsă mai aspră, privativă de libertate, fiind admisă integral acțiunea civilă înaintată.

Apelanta a invocat că termenul închisorii de doar 3 ani, cu executare în penitenciar de tip deschis, este o pedeapsă nejustificat de blândă. Instanța neîntemeiat a admis doar parțial pretențiile morale, dispunând încasarea sumei de 200.000 lei, pe când inculpatul i-a cauzat un prejudiciu moral enorm, exprimat prin puternice suferințe psihice, stres și retrairi sufletești legate de pierderea soțului, astfel că suma solicitată în mărime de 300.000 lei, ar constitui o recompensă rezonabilă și echitabilă pentru suferințele psihice pe care le-a suportat și le suportă în continuare.

3.1. La 15 mai 2018 a declarat *apel* și inculpatul Condur Alexei, prin care a solicitat casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să-i fie suspendată condiționat pedeapsa aplicată, pe un termen de probațiune.

Apelantul a indicat că instanța, neaplicând dispozițiile art. 90 Cod penal, nu a respectat principiul proporționalității, ignorându-se circumstanțele atenuante, că nu are antecedente penale, pentru prima dată este în conflict cu legea, regretă cele întâmplate, că după producerea accidentului rutier, a acordat victimei primul ajutor, a recunoscut vina, a colaborat cu organul de urmărire penală, nu a părăsit locul accidentului rutier și este de acord să achite prejudiciul moral succesorului părții vătămate în mărime de 200.000 lei, că are loc permanent de trai și de lucru, de unde are mulțumiri și diplome de onoare.

La fel, perioada în care s-a aflat în arest preventiv, fiind izolat de societate, a fost suficientă pentru a-și da seama de gravitatea faptei comise.

3.2. La 23 iunie 2018, avocatul Eugenia Jelamschi în numele inculpatului, a declarat *apel suplimentar*, prin care a solicitat casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului, în baza art. 264 alin. (4) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, să-i fie redusă pedeapsa până la 2 ani și 8 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani. De asemenea, să fie dispusă spre încasare de la inculpat în beneficiul succesorului părții vătămate prejudiciul moral în mărime de 100.000 lei.

Apelantul a invocat că, deși instanța a stabilit inculpatului o pedeapsă în limitele legii, nu a ținut cont de prevederile art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală și nu a dispus reducerea pedepsei, pentru constatarea încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din CEDO.

La stabilirea pedepsei, s-a ignorat că inculpatul a fost reținut de către organul de urmărire penală la 03.02.2018, ulterior a fost arestat și s-a aflat în arest până la 02.05.2018, când a fost pronunțată sentința. În perioada deținerii, inculpatul s-a aflat în Penitenciarul nr.13, Chișinău, unde condițiile de detenție sunt inumane și degradante, fiind contrare prevederilor art. 225 alin. (4) Cod de executare, deoarece el s-a deținut în celula nr.143, cu suprafața de 21 m², în care se dețineau 6 persoane, fiecărei persoane revenindu-i câte 3,5 m² de spațiu locativ, pe când acesta nu poate fi mai mic de 4 m².

Din declarațiile inculpatului, cât și a persoanelor deținute Samson N., Apetrei A., Ghirișan V., Bulbocan G. și Ciudin A., se atestă faptul că celulele sunt suprapopulate, saltelele uzate, lipsesc spații pentru fumat, din care motiv deținuții sunt nevoiți să fumeze în interior, starea igienică este nesatisfăcătoare, blocul sanitar este situat lângă paturile de dormit și masa folosită pentru a mânca, nefiind izolat de restul celulei, lipsește sistemul de ventilare, pereții sunt acoperiți cu mușcați din cauza umidității ridicate, lenjeria se schimbă prin intermediul rudelor, sunt nevoiți să usuce hainele în celulă. În instituția dată nu se acordă asistență medicală corespunzătoare, deși există personal medical, capacitatea acestuia este limitată din lipsa aparatelor medicale de investigație și a medicamentelor.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 septembrie 2018, apelurile declarate de succesorul părții vătămate, Meleca Anastasia, și de inculpatul Condur A. au fost respinse ca nefondate și menținută fără modificări sentința atacată.

Instanța de apel a reținut că, la individualizarea pedepsei inculpatului, instanța de fond a ținut cont de prevederile art. 75, 76, 77 Cod penal și art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, de gradul de pericol social al faptei comise, care face parte din categoria celor grave, ce reprezintă un pericol social sporit, că a fost comisă în stare de ebrietate, de persoana acestuia, de circumstanțele atenuante și agravante, inclusiv de limitele de pedeapsă redusă pentru infracțiunea dată de la 2 ani 8 luni la 5 ani 4 luni, astfel că pedeapsa numită de 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani, este una conformă scopului pedepsei penale îndreptate spre restabilirea echității sociale, corectarea inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea acestuia, cât și a altor persoane.

Alegațiile apărării referitor la reducerea termenului de pedeapsă inculpatului prin prisma prevederilor art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, sunt neîntemeiate, deoarece nu au fost prezentate probe în vederea constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. Certificatul cu nr.7/c-354/18 din 06.07.2018, eliberat de Penitenciarul nr.13-Chișinău, nu reflectă prezența per persoană în celulele care s-a deținut inculpatul și nici condițiile de detenție.

Sunt irelevante și declarațiile persoanelor, care s-au aflat în celulele în care s-a deținut inculpatul, la care a făcut referire partea apărării, deoarece acestea nu au fost autentificate după conținut și conțin declarații absolut identice, trezind dubii în privința existenței obiective a faptelor descrise.

Criticele asupra cuantumului prejudiciului moral încasat de prima instanță de la inculpat în beneficiul succesorului părții vătămate, instanța de apel a considerat că nu sunt plauzibile. Or, în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, ținând cont de circumstanțele constatate în ședință, de gradul de vinovăție al făptuitorului, prejudiciul cauzat prin infracțiune și de măsura în care compensarea poate aduce satisfacerea efectivă, stabilind faptul că partea vătămată are dreptul la repararea prejudiciului moral, urmărind scopul ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei, având ca punct de reper practica Curții Europene, se constată că prima instanță întemeiat a concluzionat că suma de 200.000 lei este o despăgubire echitabilă pentru daune morale cauzate succesorului părții vătămate, Meleca Anastasia.

5. Avocatul Eugenia Jelamschi, a declarat *recurs ordinar*, în care a solicitat casarea parțială a hotărârilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului, în baza art. 264 alin. (4) Cod penal, cu aplicarea art. 385 alin. (5) Cod penal, să-i fie redusă pedeapsa până la 2 ani și 5 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe

un termen de 4 ani, fiind încasat de la inculpat în beneficiul succesorului părții vătămate prejudiciul moral în mărime de 100.000 lei.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 22 ianuarie 2019 a fost admis recursul declarat de avocatul Jelamschi Eugenia, casată decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 septembrie 2018 în partea privind respingerea apelului declarat de inculpatul Condur Alexei și nepronunțarea asupra apelului suplimentar declarat de avocatul Jelamschi Eugenia și a fost dispusă rejudecarea cauzei, în partea vizată, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest decizia instanței de apel a fost menținută.

6.1. În motivarea soluției sale instanța de recurs ordinar a menționat că instanța de apel nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate la art. 414, 417 Cod de procedură penală, deoarece conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate (pct. 4. din decizie):

a) nu s-a pronunțat în niciun fel, în descriptiv, asupra apelul suplimentar declarat la 23.06.2018 de către avocata Eugenia Jelamschi, lipsind cu desăvârșire în dispozitiv soluția față de acest apel. Or, potrivit jurisprudenței naționale, dacă instanța de apel a judecat apelurile declarate de mai multe părți, în dispozitiv trebuie să se expună concluzia concretă asupra fiecăruia. Omiterea expunerii concluziei respective se consideră nerezolvarea fondului apelului (Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 - Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 24.);

b) concluziile instanței că: „Alegațiile apărării referitor la reducerea termenului de pedeapsă inculpatului prin prisma prevederilor art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, sunt neîntemeiate, deoarece nu au fost prezentate probe în vederea constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din Convenția”, contravin prevederilor art. 385 alin. (5), 10 alin. (31) și 29 alin. (4) Cod de procedură penală, care prescriu expres că în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv. Sarcina probațiunii neaplicării torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante îi revine autorității în a cărei custodie se află persoana privată de libertate, plasată la dispoziția unui organ de stat sau la indicația acestuia. În cazul în care părțile invocă încălcarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XII din 24 iulie 1997, instanțele de judecată au obligația să se pronunțe motivat, în hotărârile emise, dacă a avut loc sau nu încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului;

c) și-a întemeiat concluziile pe probe neverificate în ședința de judecată a instanței de apel și neconsemnate în procesul-verbal, cum ar fi cele de la f.d. 78, 79, 87, v.1, raportul de expertiză medico-legală nr.201816C0020 din 26.02.2018.

Instanța de recurs ordinar a menționat că circumstanțele expuse atestă în mod cert că instanța apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelurile apărării, a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, și că recursul de pe rol este întemeiat.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2019 au fost respinse ca nefondate cererile de apel declarate de către inculpatul Condur Alexei și apelul suplimentar declarat de către avocatul Jelamschi Eugenia în numele inculpatului Condur Alexei și cererea de apel declarată de către Meleca Anastasia – succesorul victimei Meleca Constantin, și menținută sentința fără modificări.

7.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că, prima instanță a stabilit corect că, inculpatul Condur Alexei este vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.264 alin.(4) Cod penal, după semnele calificative „încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane, săvârșită în stare de ebrietate”.

Reieșind din materialele dosarului, Colegiul penal a constatat că, la pronunțarea sentinței, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a concluzionat că inculpatul Condur Alexei a săvârșit anume infracțiunea prevăzută de art.264 alin.(4) Cod penal, împrejurări constatate din totalitatea probelor acumulate la cauza penală, fiind corect apreciate, respectându-se prevederile art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concluziei, utilității și veridicității, iar toate în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, motiv pentru care, vinovăția inculpatului Condur Alexei nici nu a fost contestată, fiind contestată doar individualizarea și mărimea pedepsei, considerente pentru care, Colegiul s-a expus referitor la aceste aspecte.

În ceea ce privește cererea de apel inițială declarată de către inculpatul Condur Alexei și apelul suplimentar declarat de către avocatul Jelamschi Eugenia în interesele inculpatului Condur Alexei, Colegiul penal a considerat neîntemeiată cerința inculpatului privind aplicarea prevederilor art.90 Cod penal în privința sa, iar pedeapsa stabilită de către prima instanță inculpatului pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.264 alin.(4) Cod penal, sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani, cu executare în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani, este una rezonabilă și echitabilă.

Cu privire la cererea părții apărării cu privire la reducerea termenului de pedeapsă inculpatului prin prisma prevederilor art. 385 alin.(5) Cod de procedură penală, până la 2 ani și 4 luni de închisoare, Colegiul penal a considerat că, aceasta este neîntemeiată. Or, reieșind din materialele prezentate, se atestă lipsa dovezilor că, inculpatul ar fi depus vreo plângere în fața administrației penitenciarului cu privire la remedierea condițiilor de detenție și pretinsa lipsă a tratamentului medical.

Totodată, în această privință, inculpatul s-a folosit de mecanismul plângerii pe care îl are la dispoziție - art.385 alin.(5) Cod de procedură penală.

După examinarea probelor din dosar, instanța de apel nu poate stabili cu certitudine câte persoane erau în celulele în care s-a deținut inculpatul și nici condițiile de detenție.

Colegiul a reținut că, inculpatul are dreptul să ceară o altă părere medicală în spitale civile, ceea ce i-ar fi permis să aducă dovezi obiective pentru a-și susține plângerea referitor la pretinsa lipsă a tratamentului medical. Nu există nicio precizare în dosar cum că, o asemenea cerere a inculpatului ar fi fost refuzată de conducerea penitenciarului.

Colegiul a considerat, în concluzie că, simplul fapt că, instanța respinge cererea inculpatului, nu face ca soluția prevăzută de art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală să fie ineficientă, nici nu justifică omisiunea inculpatului de a folosi o asemenea acțiune pentru a aduce în atenția autorităților orice plângeri concrete și justificate privind condițiile de detenție.

Inculpatul nu a dovedit în vreun fel existența condițiilor inumane de detenție și nu a dat detalii concrete despre cum s-a deteriorat sănătatea sa din cauza condițiilor de detenție. În afară de aceasta, nu există probe că inculpatul a depus plângeri concrete la administrația penitenciarului în această privință. Inculpatul nu a dovedit alegația sa cu privire la lipsa îngrijirilor medicale în detenție și nu a prezentat nicio probă care să demonstreze că starea sa ar fi necesitat alte îngrijiri medicale specifice și pe care el nu le-ar fi primit.

8. Decizia instanței de apel a fost atacată cu *recurs ordinar* de către avocatul Jelamschi Eugenia în numele inculpatului Condur Alexei, prin care a solicitat casarea deciziei atacate, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri în partea stabilirii pedepsei lui Condur Alexei și în partea mărimii acțiunii civile admise în procesul penal.

9. *Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 29 octombrie 2019* a fost admis recursul ordinar declarat de avocatul Jelamschi Eugenia în numele inculpatului Condur Alexei, casată parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2019, în latura penală, în partea judecării apelurilor inculpatului Condur Alexei și avocatului Jelamschi Eugenia în numele inculpatului privind soluționarea chestiunilor prevăzute de art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, în cauza penală privindu-l pe Condur Alexei și dispusă rejudecarea cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest decizia instanței de apel a fost menținută.

9.1. În motivarea soluției sale instanța de recurs ordinar a menționat că instanța de apel în termeni generali și fără o motivare logică a respins solicitarea avocatului de a aplica prevederile art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală. Au rămas fără răspuns argumentele apărării, nu s-a dat apreciere conform art.101 Cod procedură penală declarațiilor persoanelor care se aflau în celulă cu inculpatul Condur Alexei. Or, potrivit prevederilor art. 473² alin. (2) Cod de procedură penală, constatarea condițiilor de detenție se efectuează inclusiv prin intermediul explicațiilor/declarațiilor altor condamnați sau preveniți.

De asemenea instanța de apel a indicat că există dubii în privința faptelor descrise în declarații precum că deținerea în detenție ar fi contrar prevederilor art. 3 din CEDO.

Însă, art.10 alin. (3¹) Cod de procedură penală, indică expres sarcina probațiunii neaplicării torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante în revine autorității în a cărei custodie se află persoana privată de libertate, plasată la dispoziția unui organ de stat sau la indicația acestuia, sau cu acordul ori consimțământul său tacit.

Astfel, odată ce apărarea a invocat deținerea lui Condur Alexei în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO, instanța de judecată era obligată să analizeze minuțios aceste afirmații, cu oferirea unor răspunsuri legale, pentru a îndeplini cerința unui proces echitabil în sensul art. 6 §1 din Convenție, cu atât mai mult sarcina probațiunii neaplicării tratamentelor inumane și degradante nici nu revenea apărării.

La caz, Colegiul penal lărgit a menționat că art. 385 Cod de procedură penală, prevede chestiunile pe care trebuie să le soluționeze instanța de judecată la adoptarea sentinței. Prin urmare, instanța de apel nu a ținut cont de aceste prevederi ale legii, astfel, argumentele apărării în această parte sunt întemeiate și urmează a fi admise.

La fel, Colegiul penal lărgit a menționat că instanța de apel a ignorat indicațiile stipulate de instanța ierarhic superioară către instanța de apel.

Referitor la argumentele recurente în partea stabilirii pedepsei lui Condur Alexei și în partea mărimii acțiunii civile admise în procesul penal, solicitând micșorarea cuantumului prejudiciului moral, instanța de recurs le-a considerat neîntemeiate, deoarece instanța de apel corect a menționat prevederile art. 1423 alin. (1) Cod civil, potrivit căruia mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor fizice sau psihice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Mai mult ca atât, succesoarei victimei cu certitudine i-au fost provocate suferințe fizice și psihice, or aceasta și-a pierdut soțul tânăr, iar o astfel de concluzie se impune în raport cu fapta ilicită comisă de către inculpat, vinovăția acestuia și raportul causal între fapta comisă și prejudiciul provocat, iar suma de 200000 de lei este una rezonabilă și proporțională dacă e să fie raportată la suferințele care i-au fost cauzate succesoarei victimei, care este soția decedatului și raportată la satisfacția echitabilă pe care aceasta o primește de la condamnarea inculpatului.

10. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2020 a fost respins ca nefondat apelul inculpatului Condur Alexei și a fost admis apelul avocatului Jelamschi Eugenia în interesele inculpatului Condur Alexei, casată parțial sentința Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari din 02 mai 2018 și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

În baza art.385 alin. (5) Cod de procedură penală al RM, lui Condur Alexei Vitalie, recunoscut vinovat pe art. 264 alin.(4) Cod penal și condamnat la o pedeapsa de 3 ani închisoare în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani, s-a redus din pedeapsa stabilită termenul închisorii cu 5 luni 29 zile, urmare a constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, contrare prevederilor de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a

libertăților fundamentale, lăsându-i pentru executare pedeapsa închisorii de 2 ani 6 luni 1 zi, în penitenciar de tip deschis.

Termenul ispășirii pedepsei închisorii inculpatului Condur Alexei Vitalie, a-l calcula de la data pronunțării deciziei – 19.02.2020, cu includerea în acest termen a duratei aflării în stare de reținere și arest a acestuia, de pe 03.02.2018 pînă la 19.02.2020.

În rest, sentința Judecătorei Criuleni, sediul Dubăsari din 02.05.2018 s-a menținut.

7.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că potrivit informației prezentate de Penitenciarul nr.13 Chișinău din 06.07.2018, Condur Alexei s-a deținut de la 05.02.2018 pînă la 02.03.2018, în celula 123, 6 paturi, 13,9 m², de la 14.03.2018 pînă la 18.05.2018, în celula 131, 4 paturi, 9,88 m², de la 18.05.2018 pînă în prezent în celula 143, 6 paturi, 21 m².

Sub aspectul dat, instanța de apel a remarcat faptul că pe prezenta cauza penală, inculpatul s-a deținut în Penitenciarul nr.13 Chișinău, în legătură cu examinarea cauzei penale, de la 05.02.2018 – data reținerii, pînă la data de 02.05.2018, data cînd a fost pronunțată sentința judecătorei Criuleni, sediul Dubăsari din 02.05.2018, prin urmare, rezultă că Condur Alexei XXXXX s-a deținut în Penitenciarul nr.13 Chișinău pe dosarul respectiv – 88 zile.

Așadar, pe parcursul detenției preventive în Penitenciarul nr. 13, mun. Chișinău, Condur Alexei a fost deținut în condiții absolut imposibil de suportat, cu atît mai mult nefiind întreprinse acțiuni în vederea remedierii acestor condiții și readucerea lor la condițiile umane de detenție, fapt în legătură cu care Condur Alexei XXXXX a fost afectat grav drepturile și libertățile sale fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, iar în consecință fiindu-i aduse și daune sănătății, dar și daune morale iremediabile.

Conform rigorilor art. 225 alin. (4) Cod de executare, „norma de spațiu locativ stabilit pentru un condamnat nu poate fi mai mică de 4 m²”, astfel contrar acestei norme, din materialele prezentate de administrație, se constată că norma respectivă nu a fost respectată, or, lui Condur Alexei XXXXX nu i-a fost asigurată norma spațiului locativ de minim 4 m² în cadrul deținerii sale în celule menționate mai sus din Penitenciarul nr. 13, mun. Chișinău, cu atît mai mult că mai multe persoane fiind deținute în suprafața vizată, care include mai multe paturi, masa, lavoarul și veceul.

Instanța de apel a reiterat că, conform art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

În contextul acestor norme de drept, Colegiul penal a constatat deținerea lui Condur Alexei în condiții inumane și degradante de detenție, contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, motiv din care a redus pedeapsa principală stabilită inculpatului în baza art. 264 alin.(4) Cod

penal, sub formă de 3 ani închisoare, pentru perioada aflării în stare de arest preventiv de pe 05.02.2018 pînă la 02.05.2019, cu 5 luni 29 zile, urmând a fi stabilită pentru executare pedeapsa de 2 ani, 6 luni și 1 zi închisoare, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip deschis.

8. Decizia instanței de apel a fost atacată cu *recurs ordinar*, la data de 04 mai 2020, de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Oleg Popov, invocând temeiul prevăzut la pct. 6 și 10 alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, prin care solicită admiterea recursului ordinar, casarea totală a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2020, cu menținerea sentinței din 02 mai 2018 fără modificări, din motiv că apelul a fost admis greșit.

8.1. În motivarea cerințelor sale procurorul a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată.

A remarcat că inculpatul Condur Alexei, pe toată perioada deținerii sale în Penitenciarul nr. 13, nu a obiectat personal sau prin intermediul unui apărător asupra condițiilor în care era deținut, nu a solicitat îmbunătățirea condițiilor respective și nici măcar nu a contestat sentința din 02 mai 2018 sub aspectul încălcării dreptului litigios privind condițiile de detenție.

A indicat că, după cum rezultă din conținutul deciziei recurate, instanța de apel a constatat o singură încălcare a drepturilor inculpatului privind condițiile de detenție și anume, deținerea acestuia cu încălcarea normei spațiului locativ de 4 m² prevăzută de Codul de executare. Într-adevăr, din informația eliberată de administrația Penitenciarului nr. 13 mun. Chișinău rezultă că celulele în care a fost deținut Condur Alexei în perioada 05 februarie 2018 – 02 mai 2018 dispun de un anumit număr de paturi, dar și faptul că coraportul numărului de paturi și suprafața netă a încăperilor nu asigură a câte cel puțin 4 m² spațiu pentru fiecare locatar.

Consideră recurentul că în privința acestui aspect, instanța de apel urma să țină cont de faptul că nu există date exacte din care ar rezulta că pentru anumite perioade de timp, în celulele în care a fost deținut inculpatul, au fost populate toate paturile. Or, în lipsa unor asemenea date, oricare observator independent poate considera pe temeuri rezonabile că un anumit număr de paturi nu au fost ocupate și respectiv, că norma spațiului locativă a fost nu mai mică de 4 m² pentru fiecare deținut.

În aceeași ordine de idei, acuzatorul de stat a reținut că este totalmente nefondată concluzia instanței de apel potrivit căreia inculpatul ar fi fost deținut în Penitenciarul nr. 13 în condiții absolut imposibil de suportat, deoarece este bazată doar pe presupuneri.

Procurorul a mai invocat că instanța de apel a admis o altă eroare de drept care afectează legalitatea hotărârii, manifestată prin reținerea pentru judecare a unui apel care a primit o soluționare definitivă și irevocabilă după prima procedură de apel desfășurată în prezenta cauză penală și anume, a apelului declarat de inculpatul Condur Alexei. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 septembrie 2018, apelul declarat de inculpat a fost respins ca nefundat, cu menținerea sentinței fără modificări, iar inculpatul nu a contestat această decizie cu recurs ordinar. Ulterior, în

cea de-a doua procedură de apel, sentința a fost menținută și de această dată inculpatul nu a contestat decizia care se pare că îi era defavorabilă.

În condițiile precitate, consideră că instanța de apel a încălcat limitele rejudecării cauzei penale conform art. 436 alin. (3) Cod de procedură penală, judecând în fond un apel care a primit o soluție irevocabilă în cadrul unor proceduri anterioare.

Recurentul a susținut că instanța de apel greșit a reținut că inculpatul s-a aflat în custodia statului timp de 88 de zile în perioada 05 februarie 2018 – 02 mai 2018, deoarece începând cu 02 martie 2018 lui Condur Alexei i-a fost aplicată măsura preventivă arestul la domiciliu pe un termen de 30 de zile. Astfel, inculpatul timp de 12 zile consecutive, în perioada 02 martie 2018 – 14 martie 2018 nu a fost deținut în penitenciar, la 14 martie 2018 acesta revenind în custodia statului după casarea încheierii primei instanțe din 02 martie 2018 și prelungirea măsurii preventive arestul cu încă 30 de zile de către Curtea de Apel Chișinău.

Astfel, în opinia acuzării, instanța de apel greșit a admis apelul suplimentar declarat de către avocatul Eugenia Jelamschi în interesele inculpatului Condur Alexei.

21. La 20 mai 2020, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, în adresa lui Condur Alexei, a avocatului Ciobanu Vadim și a succesorului părții vătămate Meleca Anastasia, a fost expediată copia de pe recurs, cu solicitarea de a depune, în termen de 30 de zile, o referință privind opinia lor asupra recursului declarat de procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Oleg Popov (f.d. 91, volumul III).

22. La 03 iunie 2020, apărătorul inculpatului Condur Alexei, avocatul Ciobanu Vadim a depus referință asupra recursului declarat de procuror, prin care a solicitat pronunțarea unei decizii de inadmisibilitate a recursului (f.d. 94-95, volumul III).

Alte referințe nu au fost depuse.

23. Judecând recursul ordinar, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, pentru considerentele expuse în contextul ce urmează.

Cu titlul preliminar, se relevă că obiectul cenzurii instanței de recurs este limitat la analiza chestiunilor de drept, respectiv rațiunea și finalitatea exercitării acestei căi de atac, se rezumă la înlăturarea erorilor de drept admise de instanța ierarhic inferioară, la etapa precedentă de judecare a cauzei, regulă stipulată și în art. 434 Cod de procedură penală.

În concordanță cu dispoziția art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel, cuprind următoarele aspecte: *dacă fapta reținută a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma art. 101 Cod de procedură penală.* În ceea ce privește chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel, acestea se referă la: *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal au fost corect aplicate.*

Atunci când se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile nominalizate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu dispunerea rejudecării cauzei.

În acest sens, instanța se conduce de prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța este în drept să îl admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Recurentul invocă în recursul său temeiurile prevăzute de pct. 6) și 10) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, potrivit cărora, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când: *instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței; s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.*

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că temeiurile de recurs invocate de recurent și-au găsit confirmare, având în vedere următoarele considerente.

Analizând decizia instanței de apel, Colegiul penal lărgit reține că prin apel, avocatul inculpatului Condur Alexei XXXXX a solicitat aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală și constatarea condițiilor de detenție contrar art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Conform art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

Din materialele cauzei, conform informației prezentate de Penitenciarul nr. 13 Chișinău din 06 iulie 2018 (f.d. 90, volumul II), Condur Alexei s-a deținut în acest penitenciar în următoarele perioade și celule:

- de la 05.02.2018 pînă la 02.03.2018, în celula 123, 6 paturi, 13,9 m²;
- de la 14.03.2018 pînă la 18.05.2018, în celula 131, 4 paturi, 9,88 m²;
- de la 18.05.2018 pînă în prezent, în celula 143, 6 paturi, 21 m².

Sub aspectul dat, instanța de apel a constatat că pe prezenta cauza penală de învinuire a lui Condur Alexei în baza art. 264 alin. (4) Cod Penal, acesta s-a deținut în Penitenciarul nr.13 Chișinău, în legătură cu examinarea cauzei penale, de la 05.02.2018 – data reținerii pînă la data de 02.05.2018, data când a fost pronunțată sentința Judecătorei Criuleni, sediul Dubăsari.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că, Condur Alexei s-a deținut în Penitenciarul nr.13 Chișinău pe dosarul respectiv – 88 de zile și constatând deținerea acestuia în condiții inumane și degradante de detenție, contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi

care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, a redus din pedeapsa principală stabilită inculpatului Condur Alexei XXXXX, în baza art. 264 alin.(4) Cod penal, sub formă de 3 ani închisoare, pentru perioada aflării în stare de arest preventiv de pe 05.02.2018 pînă la 02.05.2018, cu 5 luni 29 zile, stabilindu-i pentru executare pedeapsa de 2 ani, 6 luni și 1 zi închisoare, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip deschis.

Potrivit materialelor cauzei, prin încheierea din 05 februarie 2018 a judecătorului de instrucție din cadrul Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari, a fost aplicată în privința învinuitului Condur Alexei măsura preventivă – arestul preventiv pe un termen de 30 de zile pînă la 05 martie 2018, ora 12:00 (f.d. 146-150, volumul I).

Prin încheierea din 02 martie 2018 a judecătorului de instrucție din cadrul Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari, a fost aplicată în privința învinuitului Condur Alexei măsura preventivă – *arestul la domiciliu pe un termen de 30 de zile, pînă la data de 04 aprilie 2018, ora 12:00*, cu stabilirea următoarelor restricții: se interzice de a ieși din locuință, se interzic comunicările cu alte persoane, cu excepția rudelor apropiate și avocatului, prin intermediul telefonului, trimerilor poștale, mijloacelor de comunicate prin internet etc. (f.d. 159-164, volumul I).

La 14 martie 2018, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul procurorului în Procuratura r-nului Dubăsari, Idriceanu Vladimir și a fost casată încheierea din 02 martie 2018 a Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari, *fiind prelungită învinuitului Condur Alexei măsura preventivă arestarea preventivă, pe un termen de 30 de zile*, termenul urmând a fi calculat din momentul reținerii, cu includerea în termenul arestării preventive durata deținerii *în arest la domiciliu din 05 martie 2018, ora 12.00 pînă la 14 martie 2018, ora 14.55* (f.d. 170, volumul I).

Reieșind din circumstanțele expuse, Colegiul penal lărgit remarcă că, instanța de apel eronat a inclus în perioada aflării inculpatului în detenție în Penitenciarul nr. 13, mun. Chișinău, inclusiv perioada aflării acestuia în arest la domiciliul de la 05 martie 2018 pînă la 14 martie 2018, or, art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală prevede expres că, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de *arest preventiv*.

Prin urmare, instanța de apel greșit a concluzionat că inculpatul Condur Alexei s-a deținut în Penitenciarul nr.13 Chișinău, în legătură cu examinarea acestei cauze penale, de la 05.02.2018 – data reținerii pînă la data de 02.05.2018, în condițiile în care în această perioadă inculpatul s-a aflat și în arest la domiciliu.

Mai mult ca atât, în răspunsul din 06 iulie 2018 Penitenciarul nr. 13 Chișinău a indicat cert că, Condur Alexei nu s-a deținut în penitenciar în perioada 02 martie 2018 – 14 martie 2018.

În aceste împrejurări, Colegiul penal lărgit statuează că, eroarea comisă nu poate fi înlăturată de către instanța de recurs în prezenta procedură, iar, încălcările punctate în prezenta decizie determină incontestabil Colegiul penal lărgit să concluzioneze

asupra necesității de a casa total decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță în alt complet de judecată, în cadrul căreia urmează a fi apreciate toate probele în cumul, la justa lor valoare, pentru adoptarea unei soluții corecte și legale în cauza dată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, să verifice și să aprecieze probele administrate și examinate în instanța de fond, să le dea apreciere convenită, cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

24. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Se admite recursul ordinar declarat de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Oleg Popov, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2020, în cauza penală în privința lui **Condur Alexei XXXXX** și se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la 17 iunie 2021.

Președinte

Svetlana Filincova

Judecători

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Nicolae Craiu

Mariana Pitic